

MIROSLAWA IZDEBSKA

Rzadsze rośliny łąk górnego odcinka doliny Wieprza — Seltenerer Wiesenpflanzen im Tale des oberen Wieprzflusses (SO-Polen)

Wpłynęło 25. I. 1963

Przedstawiony poniżej wykaz obejmuje stanowiska rzadszych roślin, wykrytych przeze mnie w sezonach letnich 1961 i 1962 r. na łąkach górnego odcinka doliny Wieprza od jego źródeł do Zwierzyńca (około 40 km długości). Łąki te położone są przeważnie w północnej części Roztocza Środkowego (Chałubińska i Wilgat 1954) i tylko na małym odcinku od źródeł Wieprza do Dominikanówki wchodzą w obręb południowej części Wyżyny Lubelskiej. Przedstawiają one interesujący teren pod względem florystycznym. Już przez Jastrzębowski (Rostafiński 1872) wykryte tu zostały stanowiska *Salix lapponum* i *Saxifraga hirculus*; wierzbę laponką wymienia później także Błoński (1892).

Układ gatunków i nomenklaturę podaję według „Roślin polskich“ (Szafer, Kulczyński, Pawłowski 1953).

Ophioglossaceae

Ophioglossum vulgatum L. — Panków i Dominikanówka; nielicznie na styku gleb mineralnych, zajętych przez murawę *Nardus stricta*, i torfowych, opanowanych przez zbiorowisko z przewagą *Carex caespitosa*. Niemirówek; w brzeźnych partiach gęstych zarośli wierzbowo-kruszynowych (*Saliceto-Franguletum*). Wieprzów; pojedynczo w *Cirsio-Polygonetum*.

Polypodiaceae

Dryopteris cristata (L.) A. Gray. — Hutki; na kępach w olsie (*Cariceto elongatae-Alnetum*). Niemirówek i na W od wsi Wieprzów; licznie w gęstych zaroślach typu *Saliceto-Franguletum* lub w zaroślach z przewagą *Betula humilis* i karłowatą sosną.

D. austriaca (Jacq.) Woynar. — Pomiędzy Guciowem a Obrocą, Panków; na kępach w podsuszonych olszynach z dużą domieszką świerka oraz w strefie przejścia olsów do borów na styku gleb mineralnych i torfowych.

Lycopodiaceae

Lycopodium inundatum L. — Podklasztor (ur. Maciejówka); na torfowisku przejściowym z karłowatą sosną na płytkiej glebie torfowo-mineralnej (stanowisko wykrył K. Karczmarz).

Betulaceae

Betula humilis Schrk. — Na odcinku Dominikanówka (ur. Maciejówka), Niemirówek, Panków, Tarnawatka i Wieprzów; masowo w brzeźnych partiach zarośli typu *Saliceto-Franguletum* albo też tworzy odrębny zespół *Betuletum-humilis* (Fijałkowski 1959), w którym brzoza niska dominuje razem z karłowatą sosną w warstwie krzewów. Skład runa zbliża się do zespołu *Saliceto-Franguletum*.

Salicaceae

Salix pentandra L. — Niemirówek, Wieprzów, Tarnawatka (gospodarstwo rybne); przeważnie w *Saliceto-Franguletum*, rzadziej w zbiorowisku z przewagą *Carex Hudsonii* oraz nad rowami melioracyjnymi.

S. myrtilloides L. — Na W od wsi Dominikanówka (ur. Maciejówka); nielicznie na przejściu od zbiorowiska z przewagą *Carex lasiocarpa* do *Pineto-Vaccinietum uliginosi*.

S. nigricans Sm. — Dość pospolita na odcinku Hutki—Tarnawatka, zwykle w pobliżu lasu lub zarośli.

S. lapponum L. — Na W od wsi Wieprzów w odległości 200 m na E od szosy Zamość—Tomaszów Lubelski. Pojedyncze krzewy wierzby lapońskiej występują w brzeźnych partiach zbiorowiska z przewagą *Nardus stricta* i na skraju *Saliceto-Franguletum*. Krzewy dochodzą do 0,5 m wysokości i wykazują dużą żywotność. Możliwe, że jest to jedno z najdalej wysuniętych na południe stanowisk tego gatunku w woj. lubelskim.

Santalaceae

Thesium linophyllum L. — Dominikanówka; na wzniesieniu wśród łąk, opanowanym przez murawę *Nardus stricta* na glebie mineralnej.

Caryophyllaceae

Dianthus carthusianorum L. — Dominikanówka; na wzniesieniu, porośniętym zwartą murawą *Nardus stricta* na glebie mineralnej.

Dianthus superbus L. — Dominikanówka, Niemirówek, Tarnawatka (w pobliżu szosy Zamość—Tomaszów Lubelski); na wylesionych wzniesieniach, opanowanych przez *Nardus stricta* na glebie mineralnej.

Melandrium rubrum (Weig.) Garcke — Guciów; w suchszych partiach olszyn, graniczących z łąkami.

Ranunculaceae

Batrachium circinatum (Sibth.) Fr. — Obrocz, Bondyrz; w odciętych względnie połączonych z korytem zakolach Wieprza.

Ranunculus lingua L. — Obrocz, Hutki, Panków; w podtopionych dolinkach olsów (*Cariceto elongatae-Alnetum*). Panków; na mokrych łąkach śródleśnych ur. Panków w zbiorowisku z przewagą *Carex lasiocarpa*.

Nymphaeaceae

Nymphaea candida Presl — Hutki, Tarnawatka (gospodarstwo rybne); w stawach lub w rowach przy groblach w pobliżu zastawek, gdzie zaznacza się lekki przepływ wód.

Cistaceae

Helianthemum ovatum (Viv.) Dun. — Dominikanówka, na W od wsi Wieprzów; na wzniesieniach, opanowanych przez *Nardus stricta* na glebie mineralnej.

Droseraceae

Drosera rotundifolia L. — Obrocz; na bezleśnym torfowisku przejściowym z dużym udziałem *Carex stellulata*. Podklasztor (w pobliżu młyna); na torfowisku przejściowym z *Pinguicula bicolor* i *Oxycoccus quadripetalus*. Na W od Dominikanówki (ur. Maciejówka) w zbiorowisku z przewagą *Juncus squarrosus* i *Nardus stricta* na glebie torfowo-mineralnej.

Saxifragaceae

Ribes nigrum L. — Obrocz, Hutki; na kępach w olsach (*Cariceto elongatae-Alnetum*), graniczących z łąkami. Niemirówek, Tarnawatka (w sąsiedztwie stawów rybnych), Wieprzów; często w gęstych zaroślach, reprezentujących *Saliceto-Franguletum*.

Rosaceae

Potentilla supina L. — Niemirówek; w wypasanym zbiorowisku z przewagą *Juncus effusus* w kontakcie z *Saliceto-Franguletum*. Gatunek rzadki na badanym terenie.

Hippuridaceae

Hippuris vulgaris L. — Niemirówek; pojedynczo w rowach melioracyjnych.

Polygalaceae

Polygala amarella Cr. — Obrocz; na terenie lekko wyniesionym w zbiorowisku z dużym udziałem *Briza media* i *Anthoxanthum odoratum*.

Umbelliferae

Hydrocotyle vulgaris L. — Na odcinku Hutki, Podklasztor, Dominikanówka, Niemirówek, Tarnawatka (w sąsiedztwie stawów rybnych), Panków; licznie na torfowiskach przejściowych lub w suchszych partiach olszyn.

Cicuta virosa L. — Zwierzyniec, Obrocz, Guciów, Podklasztor, Niemirówek (gospodarstwo rybne); w brzeźnych partiach zakoli Wieprza, stawów rybnych i dołów torfowych z wodą, rzadziej w wilgotnych olszynach.

Primulaceae

Hottonia palustris L. — W podtopionych partiach olsów. Bondyrz, pomiędzy Obrocą i Guciwem; w odciętych zakolach Wieprza, których brzegi porośnięte są często przez olszę czarną.

Scrophulariaceae

Scrophularia alata Gilib. — Zwierzyniec; w podtopionych partiach olszyn nad Wieprzem. Pomiędzy Obrocą i Guciwem, Hutki; w zamulonych zakolach i nad brzegiem Wieprza.

Veronica anagallis L. — Hutki; w brzeźnych partiach Wieprza.

V. beccabunga L. — Dominikanówka, Niemirówek, Podklasztor, Tarnawatka; na brzegu Wieprza i w zamulonych rowach melioracyjnych.

Lentibulariaceae

Pinguicula bicolor Woł. — Podklasztor (w pobliżu młyna); nielicznie na torfowisku przejściowym razem z *Carex Davalliana*.

Utricularia minor L. — Podklasztor; w podtopionym zbiorowisku z przewagą *Carex canescens* w pobliżu pól uprawnych. Dominikanówka; na brzegu lasu w rowie melioracyjnym.

U. intermedia Hayne — Podklasztor, Dominikanówka (ur. Maciejówka); licznie w podtopionym *Caricetum lasiocarpae* i w rowie melioracyjnym.

Labiatae

Mentha longifolia (L.) Huds. — Bondyrz, Niemirówek, Tarnawatka; tworzy duże skupienia nad rowami melioracyjnymi i Wieprzem.

Valerianaceae

Valeriana officinalis L. — Niemirówek; w brzeźnych partiach gęstych zarośli wierzbowo-kruszynowych (*Saliceto-Franguletum*). Dominikanówka, Niemirówek; na nieco wilgotniejszych łąkach typu *Cirsio-Polygonetum*.

V. sambucifolia Mik. — Zwierzyniec, Obroc; w wilgotnych olszynach, graniczących z łąkami.

V. simplicifolia (Rchb.) Kab. — Zwierzyniec, Obroc, Guciów; licznie w olsach (*Cariceto elongatae-Alnetum*). Zwierzyniec, Obroc, Hutki, Dominikanówka, Niemirówek; pospolita na różnego typu wilgotnych łąkach.

Campanulaceae

Phyteuma orbiculare L. — Tarnawatka (w pobliżu szosy Zamość—Tomaszów Lubelski); na wzniesieniu wśród łąk w zbiorowisku z przewagą *Nardus stricta* na glebie mineralnej.

Compositae

Senecio paluster (L.) DC. — Na W od wsi Dominikanówka; na dnie suchego dołu torfowego. Tarnawatka; na dnie nieczynnego stawu rybnego zarastanego stopniowo przez *Typha angustifolia*. Panków; na pastwisku.

Crepis paludosa (L.) Mch. — Zwierzyniec, Obroc, Guciów, Bondyż, Karczórki, Hutki, Podklasztor, Dominikanówka, Niemirówek, Panków, Wieprzów; gatunek pospolity w zaroślach wierzbowo-kruszynowych, olsie i na różnego typu wilgotnych łąkach.

Butomaceae

Butomus umbellatus L. — Bondyż (przy młynie); w wodzie przy brzegu Wieprza.

Hydrocharitaceae

Stratiotes aloides L. — Obroc; w odciętych od Wieprza starorzeczach. Podklasztor; w wypełnionym wodą dole torfowym w pobliżu Wieprza. Tarnawatka (gospodarstwo rybne); w stawach lub w rowach przy groblach.

Scheuchzeriaceae

Scheuchzeria palustris L. — Na W od Dominikanówki (ur. Maciejówka) w podtopionym zbiorowisku z przewagą *Carex lasiocarpa*.

Triglochin palustre L. — Dość pospolita na odcinku łąk od Tarnawatki do Dominikanówki.

Potamogetonaceae

Potamogeton natans L. — Tarnawatka (gospodarstwo rybne); w rowach przy groblach, rzadziej w stawach.

P. compressus L. — Obroc, Bondyrz; w odciętych od koryta zakolach Wieprza, często razem ze *Stratiotes aloides*. Tarnawatka (gospodarstwo rybne); na środku niektórych stawów.

Liliaceae

Veratrum Lobelianum Bernh. — Tarnawatka, Panków, Wieprzów; masowo w brzeźnych partiach wilgotnych, lasów przeważnie olchowych, ur. Panków i Dąbrowa, pozostających w kontakcie z łąkami. Rzadziej spotykany był ten gatunek na wylesionych wzniesieniach wśród łąk, zajętych przez murawy *Nardus stricta*.

Juncaceae

Juncus bulbosus L. — Podklasztor; w brzeźnych, bardziej suchych miejscach, zajętych przez zbiorowisko z przewagą *Carex lasiocarpa*. Dominikanówka; na brzegu lasu ur. Maciejówka w zbiorowisku z dużym udziałem *Juncus squarrosus* i *Nardus stricta*.

J. squarrosus L. — Dominikanówka; na zboczu niewielkiego wzniesienia na przejściu od murawy z *Nardus stricta* do zbiorowiska z dużym udziałem *Carex caespitosa* na glebie torfowo-mineralnej.

Cyperaceae

Schoenoplectus Tabernaemontani (Gmel.) Palla — Tarnawatka (gospodarstwo rybne); na dnie spuszczonego stawu w zbiorowisku z przewagą *Carex rostrata*.

Rhynchospora alba (L.) Vahl — Hutki, Dominikanówka (ur. Maciejówka); na torfowisku przejściowym, porośniętym rzadkim lasem sosnowym z domieszką olszy czarnej.

C. Davalliana Sm. — Podklasztor (w pobliżu młyna), na W od Dominikanówki; na suchszych łąkach o obojętnym odczynie gleby.

C. chordorrhiza Ehrh. — Dominikanówka (ur. Maciejówka); w podtopionym zbiorowisku z przewagą *C. rostrata* i *C. lasiocarpa*. Panków; w lokalnym obniżeniu wśród zbiorowiska z przewagą *C. caespitosa*.

C. brizoides L. — Obroc; na terenie lekko wyniesionym w zbiorowisku z przewagą *Briza media* i *Anthoxanthum odoratum*. Pomiedzy Obrocą i Guciowem; łąnowo w podsuszonych olszynach z domieszką świerka na płytkiej glebie bagiennej, wytworzonej z torfów olszynowych. Guciów; niewielka kępa na lokalnym wzniesieniu wśród *Arrhenatheretum*.

C. paradoxa Willd. — Na W od wsi Dominikanówka, Niemirówek, Tarnawatka (przy szosie Zamość—Tomaszów Lubelski); tworzy zwarte kępy w podtopionych

dołach torfowych. Hutki, na W od Dominikanówki, Tarnawatka (gospodarstwo rybne); stanowi mniejszą lub większą domieszkę w zbiorowiskach z przewagą *C. caespitosa* lub *C. Hudsonii*.

C. diandra Schrank — Zwierzyniec, Obroc, pomiędzy Obrocą a Guciwem; w obniżonych i lekko podtopionych partiach łąk w sąsiedztwie borów sosnowych i olszyn z dużym udziałem *C. brizoides* w runie leśnym. Obroc, Hutki, Dominikanówka, Niemirówek, Tarnawatka (po obu stronach szosy Zamość—Tomaszów Lubelski), Panków; w zamulonych rowach melioracyjnych lub w dołach torfowych jako domieszka w zbiorowiskach z przewagą *C. paradoxa* lub *C. rostrata* oraz rzadziej *C. lasiocarpa*.

C. elongata L. — Zwierzyniec, Obroc, Guciów, Panków, Hutki; w olsach (*Cariceto elongatae-Alnetum*). Na W od wsi Wieprzów w gęstych zaroślach wierzbowo-kruszynowych (*Saliceto-Franguleto*). Tarnawatka (gospodarstwo rybne); jako domieszka w zbiorowisku z przewagą *C. Hudsonii*.

C. caespitosa L. — Masowo na odcinku wsi Hutki—Podklasztor—Dominikanówka—Niemirówek—Panków.

C. limosa L. — Dominikanówka (ur. Maciejówka), Panków; w podtopionym torfowisku przejściowym z przewagą *C. lasiocarpa* i w lokalnym obniżeniu wśród zbiorowiska z *C. caespitosa*.

C. distans L. — Na N. od Dominikanówki; nielicznie przy brzegu płytkiego rowu melioracyjnego.

C. riparia Curt. — Zwierzyniec, pomiędzy Obrocą i Guciwem, Hutki; w wilgotnych partiach olsów. Obroc, Podzamek; brzegi starorzecza Wieprza i stawu rybnego.

C. lasiocarpa Ehrh. — Bondyż, Podklasztor, Dominikanówka (ur. Maciejówka), Tarnawatka (gospodarstwo rybne), Panków; w zamulonych, zwykle pozabawionych przepływu rowach, w lokalnych zagłębieniach wśród łąk, na okrajkach kontynentalnych torfowisk wysokich i jako domieszka w zbiorowisku z przewagą *C. Hudsonii*.

Gramineae

Calamagrostis neglecta (Ehrh.) Gaertn. — Na W. od Dominikanówki; nielicznie na brzegu lasu ur. Maciejówka na torfowisku przejściowym, porośniętym karłowatą sosną z domieszką olszy czarnej.

Lemnaceae

Spirodela polyrrhiza (L.) Schleiden — Hutki; źródlika w lesie olszowym. Krasnobród, Tarnawatka (gospodarstwo rybne), Niemirówek; licznie w stawach i rowach.

Lemna gibba L. — Krasnobród; w zarastających stawach.

Sparganiaceae

Sparganium minimum Fr. — Na W od Dominikanówki w rowie melioracyjnym.

Z Zakładu Botaniki Farmaceutycznej Akademii Medycznej w Lublinie

LITERATURA

1. Błoński F. 1892. Przyczynek do flory jawnokwiatowej oraz skrytokwiatowej kilkunastu okolic kraju. Pam. Fizjogr. 12: 129—149.
2. Chałubińska A. i Wilgat T. 1954. Podział fizjograficzny województwa lubelskiego. Przewodnik V ogólnopolskiego zjazdu P. T. G., p. 3—44. Lublin.
3. Fijałkowski D. 1959. Szata roślinna Jezior Łęczyńsko-Włodawskich i przylegających do nich torfowisk. Ann. UMCS, sec. B, 14 (3): 131—206.
4. Rostafiński J. 1872. Florae Polonicae prodromus. Verh. d. zool. bot. Ges. Wien 22: 81—208.
5. Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1953. Rośliny polskie. Str. 1019. Warszawa, PWN.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Arbeit enthält eine Aufzählung bisher unbekannter Fundorte seltener Wiesenpflanzen, welche von der Verfasserin im Jahre 1961 und 1962 im Tale des oberen Wieprzflusses festgestellt worden sind. Unter den angeführten Pflanzenarten verdienen folgende besondere Beachtung: *Ophioglossum vulgatum*, *Betula humilis*, *Salix myrtilloides*, *S. lapponum*, *Dianthus superbus*, *Melandrium rubrum*, *Potentilla supina*, *Hydrocotyle vulgaris*, *Utricularia minor*, *U. intermedia*, *Phyteuma orbiculare*, *Senecio paluster*, *Veratrum Lobelianum*, *Schoenoplectus Tabernaemontani*, *Carex Davalliana*, *C. chordorrhiza*, *Calamagrostis neglecta* und *Lemna gibba*.

Aus der Anstalt für Pharmazeutische Botanik der Medizinischen Akademie in Lublin